



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

TRETIA SEKCIA

LADUNA proti SLOVENSKEJ REPUBLIKE

(Sťažnosť č. 31827/02)

ROZSUDOK

ŠTRASBURG

13. decembra 2011

Tento rozsudok nadobudne právoplatnosť za podmienok zakotvených v článku 44 ods. 2 Dohovoru. Môže byť predmetom redakčných opráv.



V prípade Laduna proti Slovenskej republike,

Európsky súd pre ľudské práva (tretia sekcia), zasadajúc v komore zloženej z:

Josep Casadevall, *predseda*,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *sudcovia*,

a Santiago Quesada, *tajomník sekcie*,

na neverejnom zasadnutí 15. novembra 2011,

vyhlasuje nasledovný rozsudok, ktorý bol prijatý v uvedený deň:

KONANIE

1. Prípado vznikol na základe sťažnosti (č. 31827/02) proti Slovenskej republike predloženej Súdu podľa článku 34 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) 10. augusta 2002 slovenským občanom, pánom Petrom Ladunom. (ďalej len „sťažovateľ“).

2. Sťažovateľ, ktorému bola priznaná právna pomoc, bol zastúpený pánom I. Syrovým, advokátom vykonávajúcim svoju prax v Bratislave. Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) bola zastúpená svojou zástupkyňou, pani M. Pirošíkovou.

3. Sťažovateľ konkrétne namietal, že jeho práva podľa článkov 8, 13 a 14 Dohovoru a podľa článku 1 Protokolu č. 1 boli porušené v kontexte podmienok jeho väzby a následného výkonu trestu.

4. Rozhodnutím z 20. októbra 2010 Súd vyhlásil sťažnosť za čiastočne prijateľnú.

5. Sťažovateľ aj vláda predložili písomné stanoviská k podstate sťažnosti (pravidlo 59 ods. 1).

FAKTY**I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI PRÍPADU**

6. Sťažovateľ sa narodil v roku 1973. V súčasnosti si odpykáva trest odňatia slobody v ústave na výkon trestu odňatia slobody v Leopoldove.

7. Sťažovateľ bol obvinený z niekoľkých závažných trestných činov. V tejto súvislosti bol držaný vo väzbe od 1. februára 2001 do 9. februára 2006.

Od uvedeného dátumu nastúpil na trest odňatia slobody vo výške sedem rokov, na ktorý bol odsúdený za trestný čin lúpeže. Viac detailov je uvedených v rozhodnutí z 20. októbra 2010 o prijateľnosti predmetnej sťažnosti.

8. Počas trvania väzby sťažovateľ podal niekoľko sťažností na Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, v ktorých namietal podmienky väzby. Namietal mnoho vecí, medzi inými aj obmedzenia práva na návštevy (návštevy boli umožnené iba raz za mesiac na tridsať minút a hovoriť bolo umožnené iba cez prepážku), právo kupovať si jedlo vo väznici, chýbajúcu teplú vodu v jeho cele a chýbajúci kontakt s inými väzňami. Taktiež tvrdil, že odsúdené osoby vykonávajúce trest odňatia slobody mali viac práv ako osoby vo väzbe.

9. Generálne riaditeľstvo sťažovateľovi zaslalo viacero odpovedí. Podľa neho sťažnosti sťažovateľa boli nepodložené. Taktiež tvrdilo, že podmienky vo väznici, v ktorej bol sťažovateľ vo väzbe počas vyšetrovania a procesu boli v súlade s relevantným právom.

10. Ďalej, sťažovateľ bol povinný počas svojej väzby aj výkonu trestu použiť polovocu peňazí, ktorú dostal od svojej rodiny na uhradenie dlhu voči štátu (tento dlh vyplynul z rozhodnutia súdov a zo zákonnej povinnosti prispievať na starostlivosť vo väznici), inak mu nebolo umožnené kupovať si ďalšie jedlo vo väzenskom obchode.

Teda sťažovateľov celkový dlh predstavoval ekvivalent približne 750 EUR v marci 2008. V období od decembra 2002 do januára 2008 zaplatil približne 360 EUR ako úhradu svojho dlhu.

11. Dňa 16. januára 2003 sťažovateľ podal sťažnosť na generálnu prokuratúru, v ktorej tvrdil, že jeho ľudské práva boli porušené. Namietal *inter alia* spôsob, akým ho štát prinútil uhradiť svoj dlh a prispievať na starostlivosť vo väznici, ktorý vyplýval zo zákonnej povinnosti.

12. Dňa 30. januára 2003 prokurátor generálnej prokuratúry zamietol sťažnosť, nakoľko v sťažovateľovom prípade nezistil žiadne porušenie zákona.

13. Počas celej doby väzby za trvania trestného konania sťažovateľ nemohol sledovať televíziu, zatiaľ čo odsúdení mali možnosť sledovať televízne programy spoločne v spoločenskej miestnosti príslušného väzenského krídla. Správa väznice umožnila cez väzenský vysielací systém zadržaným vo väzbe počúvať verejné a súkromné rádiové stanice, ktoré sa menili každý druhý deň. Skoro celú dobu väzby počas trestného konania bol sťažovateľ v cele sám.

II. RELEVANTNÉ VNÚTROŠTÁTNE PRÁVO

A. Právny rámec týkajúci sa výkonu väzby

1. Zákon o výkone väzby z roku 1993, účinný do 30. júna 2006 (zákon č. 156/1993 Z.z.)

14. Podľa § 2 ods. 1 spôsob výkonu väzby musí rešpektovať zásadu, že pokiaľ nie je právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu vyslovená vina, nie je možné hľadiť na toho, kto bol vzatý do väzby (ďalej len „obvinený“), akoby bol vinný. Obvineného počas výkonu väzby možno obmedzovať len spôsobom, ktorý vyplýva z účelu väzby, zaistenia bezpečnosti osôb a zabezpečenia ochrany majetku a poriadku v miestach, v ktorých sa väzba vykonáva. Odsek 2 § 2 umožňuje obmedzenie obvineného len vo výkone tých práv, ktoré sa vzhľadom na výkon väzby nemôžu uplatniť. Spôsob výkonu väzby nesmie ponížovať ľudskú dôstojnosť obvineného.

15. Paragraf 10 ods. 1 ustanovuje, že obvinený má právo na prijatie návštev v ústave raz za mesiac, mladistvý raz za 14 dní v trvaní najmenej 30 minút. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch povoliť návštevy aj častejšie. Odsek 5 § 10 ustanovuje, že návštevy obvinených osôb by sa mali konať v prítomnosti dozorca a bez priameho kontaktu medzi obvineným a návštevníkom. Iné úpravy môžu byť povolené riaditeľom väznice v odôvodnených prípadoch.

16. Paragraf 12a ods. 10 uvádza, že obvinený má právo použiť svoje peniaze na nákup potravín a ďalších položiek vo väzení za predpokladu, že splnil príslušné zákonné požiadavky. Medzi ne patria okrem iného povinnosť zaplatiť prinajmenšom rovnaké množstvo jeho dlhu väzenskej správe alebo iným oprávneným ľuďom, keď chce obvinený vybrať peniaze zo svojho účtu vo väzení. Ak tieto a ďalšie podmienky nie sú splnené, mal by riaditeľ väznice povoliť zadržanej osobe na jej písomnú žiadosť používať peniaze na nákup liekov a zdravotníckych potrieb, ktoré nie sú poskytované bezplatne podľa príslušných právnych predpisov, na nákup základných osobných hygienických potrieb a tiež zaplatiť príslušné dane a poplatky (§ 12 ods. 11).

2. Zákon o výkone väzby z roku 2006, účinný od 1. júla 2006 (zákon č. 221/2006 Z.z.)

17. Podľa § 19 ods. 1 obvinený má právo prijať návštevu raz za tri týždne v trvaní najmenej jednej hodiny.

Obvinený, ktorý je v kolúznej väzbe, môže prijať návštevu iba po predchádzajúcom súhlase orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu (§ 19 ods. 2).

Obvinení zadrživani vo väzniciach s najnižšou úrovňou zabezpečenia môžu mať priamy kontakt s návštevníkmi ako všeobecné pravidlo. Návšteva sa vykoná bez priameho kontaktu medzi obvineným a návštevou a za prítomnosti príslušníka zboru, ak riaditeľ väznice nerozhodne inak. V prípadoch uvedených v § 19 ods. 2 sa návšteva uskutoční za prítomnosti orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ak si prítomnosť pri udelení súhlasu vyhradil (§ 19 ods. 3).

B. Právny rámec týkajúci sa výkonu trestov odňatia slobody

1. Zákon o výkone trestu odňatia slobody z roku 1965, účinný do 31. decembra 2005 (zákon č. 59/1965 Zb.)

18. Podľa § 1 ods. 1 účelom výkonu trestu odňatia slobody je zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a sústavne ho pripravovať k tomu, aby viedol riadny život občana.

19. Paragraf 2 uvádza kultúrno-osvetovú prácu ako jeden z prostriedkov na dosiahnutie účelu výkonu trestu odsúdených.

20. V paragrafe 11 sú ustanovené základné sociálne práva odsúdených. Odsek 1 garantuje odsúdeným také materiálne a kultúrne podmienky života, aby bol zabezpečený ich primeraný telesný a psychický rozvoj.

21. Paragraf 12 ods. 3 ustanovuje, že odsúdený smie prijímať návštevy blízkych osôb v rozsahu určenom poriadkom výkonu trestu odňatia slobody pre nápravno-výchovnú skupinu, do ktorej je zaradený. Najmenej však raz za 2 týždne pri zaradení do I. nápravno-výchovnej skupiny, raz za mesiac pri zaradení do II. nápravno-výchovnej skupiny a raz za 6 týždňov pri zaradení do III. nápravno-výchovnej skupiny. Návštevy odsúdených zaradených do II. a III. nápravno-výchovnej skupiny sa organizujú bez priameho kontaktu. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch výnimočne povoliť vykonanie návštevy iným spôsobom.

2. Zákon o výkone trestu odňatia slobody z roku 2005, účinný od 1. januára 2006 (zákon č. 475/2005 Z.z.)

22. Paragraf 24 ods. 1 ustanovuje, že odsúdený má právo prijímať návštevy blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu najmenej raz za mesiac v trvaní dve hodiny.

23. Paragraf 28 ods. 3 ustanovuje, že ak odsúdený v predchádzajúcom kalendárnom mesiaci neuhradil zrážku najmenej v sume požadovaného čerpania peňažných prostriedkov na pohľadávky spojené s výkonom väzby a výkonom trestu a pohľadávky ostatných oprávnených evidovaných

v ústave, môže odsúdený použiť peňažné prostriedky len na nákup základných potrieb osobnej hygieny a ďalších potrieb osobnej hygieny a základných potrieb na korešpondenciu, na úhradu pohľadávok, súdnych poplatkov a správnych poplatkov, na nákup liekov, ktoré nemožno poskytnúť na základe zdravotného poistenia bezplatne podľa osobitných predpisov a na úhradu nevyhnutných nákladov za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

24. Podľa § 34 ods. 1 odsúdený môže po súhlase riaditeľa ústavu na vlastné náklady používať v cele alebo izbe vlastný rádioprijímač a televízny prijímač.

3. Vyhláška ministerstva spravodlivosti, ktorou sa vydal Poriadok výkonu trestu odňatia slobody z roku 1994, účinná do 31. decembra 2005 (vyhláška č. 125/1994 Z.z.)

25. Paragraf 3 ods. 1 ustanovuje, že pri zaobchádzaní s odsúdenými sa sleduje aj obmedzenie negatívnych vplyvov výkonu trestu na ich osobnosť.

26. Paragraf 8 ods. 1 zahŕňa športové a voľnočasové aktivity, filmové predstavenia, sledovanie rozhlasových a televíznych relácií, vlastné kultúrne, vzdelávacie, zábavné podujatia a programové relácie odsúdených a okrem toho ďalšie akcie prispievajúce k zvyšovaniu kultúrnej úrovne a všeobecného vzdelania odsúdených.

27. Paragraf 8 ods. 6 ustanovuje, že odsúdeným sa umožňuje počúvanie rozhlasového a sledovanie televízneho vysielať v rozsahu určenom ústavným poriadkom.

28. Frekvencia a dĺžka návštev odsúdených blízkymi priateľmi a/alebo rodinou je upravená v § 80, 86 a 90. Odsúdení v I. nápravno výchovnej skupine môžu prijímať návštevy blízkych osôb raz za dva týždne; odsúdení v II. nápravno výchovnej skupine môžu prijímať návštevy raz a mesiac; a v III. nápravno výchovnej skupine môžu prijímať návštevy raz a šesť týždňov. V I. nápravno výchovnej skupine sa návšteva spravidla uskutočňuje bez priameho dozoru príslušníka zboru. V ďalších skupinách sa návšteva uskutočňuje pod dozorom príslušníka zboru bez priameho kontaktu medzi odsúdeným a povolenou návštevou. Vo všetkých skupinách je dĺžka návštevy minimálne v trvaní dvoch hodín.

III. RELEVANTNÉ MEDZINÁRODNÉ DOKUMENTY

A. Medzinárodný pakt o občianských a politických právach

29. Príslušná časť článku 10 Medzinárodného paktu o občianských a politických právach, ktorým je Slovenská republika viazaná od 28. mája 1993, znie nasledovne:

„2. (a) Obvinené osoby sú s výnimkou mimoriadnych okolností oddelené od osôb odsúdených a zaobchádza sa nimi úmerne ku skutočnosti, že o nich vine sa dosiaľ nerozhodlo”...

30. Všeobecný komentár č. 21 k článku 10 Medzinárodného paktu o občianskych a politických práv bol prijatý Komisiou pre ľudské práva 10. apríla 1992. V jeho príslušnej časti sa uvádza:

„9. Článok 10, odsek 2 písm. a) upravuje segregáciu obvinených od odsúdených, okrem mimoriadnych okolností. Takéto rozdelenie je potrebné aby sa zdôraznil status osôb o ktorých vine nebolo ešte rozhodnuté a ktoré súčasne majú právo byť považované za nevinné tak, ako je to uvedené v článku 14 odsek 2. ” (...)

B. Dokumenty Rady Európy

1. Európske väzenské pravidlá

31. Európske väzenské pravidlá sú odporúčania Výboru ministrov členským štátom Rady Európy ako minimálne štandardy, ktoré sa majú použiť vo väzniciach. Štáty sú vyzývané, aby sa pri prijímaní právnych predpisov a vo svojej politike riadili týmito pravidlami a zabezpečili ich širokú distribúciu súdnym orgánom, ako aj personálu väzníc a väzňom.

(a) Európske väzenské pravidlá z roku 1987

32. Európske väzenské pravidlá z roku 1987 (odporúčanie č. R (87) 3 boli prijaté Výborom ministrov Rady Európy 12. februára 1987. V časti V. obsahovali niekoľko základných pravidiel týkajúcich sa neodsúdených väzňov, vrátane nasledujúcich:

„91. Bez predsudkov k právnym predpisom o ochrane osobnej slobody predpisujúcim postupm, ktorý je potrebné dodržiavať vo vzťahu k nedosúdeným väzňom, títo sú považovaní za nevinných pokiaľ sa nedokáže ich vina a ... zaobchádza sa s nimi bez obmedzenia s výnimkou tých, ktoré sú potrebné pre trestné konanie a bezpečnosť inštitúcie.

92. 1. Neodsúdeným väzňom musí byť dovolené, aby neodkladne informovali svoje rodiny o ich zadržaní a aby mali všetky primerané možnosti pre komunikáciu s rodinou a priateľmi, ako aj s osobami, s ktorými majú legitímny záujem kontaktovať sa.

2. Budú tiež môcť prijímať návštevy ... podrobené len takým obmedzeniam a dohľadom, ktoré sú nevyhnutné v záujme výkonu spravodlivosti a bezpečnosti a poriadku v ústave. ” (...)

(b) Európske väzenské pravidlá z roku 2006

33. Dňa 11. januára 2006 Výbor ministrov Rady Európy prijal novú verziu Európskych väzenských pravidiel, odporúčanie Rec(2006)2. Poznamenal, že pravidlá z roku 1987 “je potrebné podstatne revidovať a

aktualizovať, aby odrážali vývoj, ku ktorému došlo v trestnej politike, v praxi ukladania trestov a celkovému riadeniu väznic v Európe”.

34. Pravidlá z roku 2006 okrem iného obsahujú tieto zásady týkajúce sa neodsúdených väzňov:

„95.1. Režim pre neodsúdených väzňov nesmie byť ovplyvnený možnosťou, že môže byť odsúdený za trestný čin v budúcnosti. ...

95.3. Pri zaobchádzaní s neodsúdenými väzňami sa musí väzenská správa riadiť pravidlami, ktoré platia pre všetkých väzňov a ktoré umožňujú neodsúdeným väzňom zúčastniť sa rôznych aktivít, ktoré tieto pravidlá zakotvujú ...

99. Pokiaľ nie je konkrétny zákaz na určité obdobie súdnym orgánom v jednotlivom prípade, neodsúdení väzni:

a. prijímajú návštevy a majú možnosť komunikovať s rodinou a ďalšími osobami rovnakým spôsobom ako odsúdení väzni;

b. prijímajú ďalšie návštevy a majú ďalší prístup k iným formám komunikácie;”(…)

2. *Správy o návštevách Výboru na zabránenie mučeniu na Slovensku*

35. Dňa 6. decembra 2001 Európsky výbor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len “CPT”) zverejnil svoju správu o návšteve na Slovensku, ktorá sa konala od 9. do 18. októbra 2000. Príslušné časti znejú nasledovne:

„79. V správe o návšteve v roku 1995 (pozri body 126 až 130 CPT / Inf (97) 2), CPT zdôraznil význam toho, aby bolo väzňom umožnené zachovať si dobrý kontakt s vonkajším svetom. S ohľadom na situáciu v roku 1995 výbor odporučil, aby nárok obvinených na návštevu vo väznici v Bratislave bol podstatne vyšší, a vyzval slovenské úrady, aby preskúmali možnosť ponúknuť viac ústretovejších podmienok návštev pre týchto väzňov...

80. Vo svojich odpovediach slovenské orgány vyjadrili pochybnosti o prístupe navrhnutom CPT, hlavne z dôvodu zachovania záujmov spravodlivosti (zabránenie ovplyvňovania svedkov, atď.)

Nie je preto prekvapujúce, že delegácia, ktorá vykonala návštevu v roku 2000 spozorovala malé, resp. žiadne zmeny v tejto oblasti. Najmä nároky obvinených na návštevy ostali aj naďalej obmedzené iba na 30 minút každý mesiac ..., aj keď mohli občas dostať ďalšiu návštevu podľa úvahy riaditeľa. Ďalej, návštevy týchto väzňov sa naďalej konali v kabínkach, v ktorých boli väzni od návštevníkov oddelení sklom...

81. CPT uznáva, že v niektorých prípadoch to bude opodstatnené zo súvisiacich bezpečnostných dôvodov alebo z dôvodu ochrany legitímnych záujmov vyšetrovania, aby sa návštevy konali v kabínkach a /alebo boli monitorované. Akokoľvek, CPT chce ešte raz vyzvať slovenské orgány o pokrok smerom k viac otvoreným opatreniam návštev pre obvinených vo všeobecnosti ...

Tvrdenia vychádzajúce z potreby chrániť záujmy spravodlivosti sú úplne nepresvedčivé ako zdôvodnenie pre súčasné nedostatočné práva na návštevy pre

obvinených. CPT preto zdôrazňuje svoje odporúčanie, aby sa práva na návštevy pre väzňov vo výkone väzby podstatne zvýšili (napr. na 30 minút každý týždeň).“

36. Dňa 2. februára 2006 CPT zverejnila správu o návšteve na Slovensku, ktorá sa konala od 22. februára do 3. marca 2005. Príslušné časti znejú takto:

„46. Pokiaľ ide o väzňov vo výkone väzby v Slovenskej republike, základným problémom je absolútny nedostatok ponúkaných aktivít mimo cely týchto väzňov.

V čase návštevy boli obvinení držaní po 23 hodín denne vo svojich celách v stave vynútenej nečinnosti; ich jediný zdroj rozptýlenia bolo čítanie kníh z väzenskej knižnice a počúvanie rádia, a v obmedzenom počte prípadov, sledovanie televízie. Týmto väzňom nebola ponúknutá žiadna práca a možnosti športových aktivít bolo málo, ak boli vôbec boli dispozícii... Nepriaznivé účinky takéhoto obmedzeného režimu sa zhoršili v dôsledku dlhých lehôt, po ktoré mohli byť osoby držané vo väzbe...

CPT vyzýva slovenské úrady, aby prioritne podnikli kroky na navrhnutie a realizovanie komplexného režimu aktivít mimo cely (vrátane aktivít skupinových združení) pre osoby vo vyšetrovacej väzbe. Cieľom by bolo zabezpečiť, aby všetci väzni mali možnosť stráviť primeranú časť dňa mimo cely, zaoberajúc sa účelnými aktivitami rôzneho typu (aktivity skupinových združení; práca, predovšetkým s odbornou hodnotou; vzdelávanie; šport). Legislatívny rámec upravujúci výkon väzby by mal byť adekvátne prepracovaný...

61. Pokiaľ ide o práva obvinených na návštevy, za posledných desať rokov situácia sa nezmenila. Výbor pripomína, že dospelí mali nárok iba na 30 minút návštev za mesiac... Podmienky, za ktorých sa návštevy konali zostali i naďalej uzatvorené (v kabínkach so sklom odeľujúcim osoby od ich návštevníkov). Táto situácia panovala aj počas prvej návštevy CPT v Slovenskej republike v roku 1995.

CPT vyzýva slovenské úrady o prepracovanie príslušných právnych predpisov tak, aby sa podstatne zvýšil nárok obvinených na návštevy. Cieľom by malo byť ponúknuť návštevy približne každý týždeň aspoň na 30 minút. Ďalej Výbor vyzýva slovenské úrady, aby zaviedli viac otvorené opatrenia pre návštevy obvinených.“

37. Reakcia vlády na tieto správy, zverejnená dňa 2. februára 2006, obsahuje nasledujúce informácie:

„V rámci nového návrhu zákona o výkone väzby má byť nárok na návštevu predĺžený z jednej návštevy v trvaní najmenej 30 minút mesačne, na návštevu aspoň jednu hodinu raz za tri týždne. V odôvodnených prípadoch bude riaditeľ väznice mať právo udeľovať povolenia aj na častejšie návštevy ...

Podľa metodického usmernenia vydaného Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže (č. GR ZVJS-116-45/20-2003) v súlade s platnými právnymi predpismi o výkone väzby, väzni vo výkone väzby majú dovolené mať svoje vlastné televízne prijímače za určitých podmienok. Metodický pokyn vydaný Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže (č. ZVJS-116-38/20-2003) upravuje určité voľnočasové aktivity a umožňujú výkon niektorých športových a záujmových aktivít, najmä pre mladistvých a obvinené ženy vo výkone väzby. Ústavy na výkon väzby sa trvalo usilujú o vytvorenie priestorových a materiálnych

podmienok pre záujmové činnosti osôb vo výkone väzby a pre športové aktivity vo vnútorných aj vonkajších priestoroch väzenských zariadení.

Problematikou vytvárania vhodného programu aktivít pre osoby vo výkone väzby sa zaoberá aj nový návrh zákona o výkone väzby, o ktorom v súčasnosti rokuje Národná rada Slovenskej republiky v súvislosti s rekodifikáciou Trestného zákona a Trestného poriadku. Nový návrh zákona o výkone väzby má za cieľ zaviesť miernejší režim väzby a navrhuje, aby obvinení boli rozlíšení podľa kategórií tak, aby sa im umožnila účasť na záujmových činnostiach, ktoré môžu zmierniť alebo obmedziť negatívny dopad uväznenia na osoby vo výkone väzby. Implementácia vhodných programov aktivít navrhovaných pre všetkých väzňov vo výkone väzby je podmienená vytvorením zodpovedajúcich priestorových, materiálnych a personálnych podmienok. Po tom, čo nový zákon vstúpil do platnosti, bude Zbor väzenskej a justičnej stráže postupne vytvárať materiálne podmienky pre vyššie uvedené programy a začne s ich zavádzaním do praxe.“

PRÁVO

I. RÁMEC PRÍPADU

38. Dňa 20. októbra 2010 Súd vyhlásil za prijateľné sťažnosti podľa: (i) článkov 8 a 14, ktoré sa týkali namietaného rozdielného zaobchádzania medzi sťažovateľom v čase, keď bol vo výkone väzby a odsúdenými; (ii) článku 1 Protokolu č. 1, ktorá sa týkala používania sťažovateľových peňazí vo väznici; a (iii) článku 13, ktorá sa týkala neexistencie účinného prostriedku nápravy v tomto ohľade. Zvyšok sťažnosti vyhlásil za neprijateľný.

39. Čo sa týka konkrétne sťažností podľa článkov 8 a 14 Dohovoru, problémy, ktoré Súd posudzoval, zahŕňali návštevné práva sťažovateľa, nemožnosť pozerat' televíziu a mať vlastný rádiový prijímač, ako aj neexistencia umožnenia toho, aby osoby vo výkone väzby mali horúcu vodu a pripravili si v cele horúce nápoje. Súd znova pripomína, že za prijateľnú vyhlásil tú časť sťažnosti, ktorá sa týkala namietaného porušenia sťažovateľových práv, ktoré nemohol vykonávať v dôsledku legislatívy účinnej v relevantnom čase.

40. Vo svojom stanovisku k podstate prípadu sťažovateľ trval na tom, že Súd by mal taktiež preskúmať, či namietané skutočnosti znamenajú porušenie jeho práv podľa článku 3 a 6 ods. 1 a 2 Dohovoru.

41. Súd poznamenáva, že vyššie uvedené rozhodnutie o prijateľnosti sťažnosti určuje rámec predmetného prípadu. Preto nie je potrebné preskúmať v kontexte predmetnej sťažnosti, či relevantné skutočnosti prípadu viedli k porušeniu ďalších ustanovení Dohovoru, ako to tvrdí sťažovateľ.

II. NAMIETANÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 8 DOHOVORU SAMOSTATNE A V SPOJENÍ S ČLÁNKOM 14

42. Sťažovateľ namietal, že počas trvania väzby boli jeho práva obmedzené v širšej miere ako práva odsúdených, vykonávajúcich trest odňatia slobody. Tvrdil porušenie článku 8 a 14 Dohovoru, ktoré v relevantnej časti znejú nasledovne:

Článok 8

„1. Každý má právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ...

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny predchádzania nepokojov a zločinnosti, ochrany zdtavia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.”

Článok 14

„Užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.”

A. Argumenty strán

1. Sťažovateľ

43. Sťažovateľ najmä tvrdil, že počas väzby mu bolo umožnené prijímať návštevy iba raz za mesiac, a že ich dĺžka bola vždy obmedzená na zákonné minimum, konkrétne tridsať minút. Nebolo mu dovolené mať priamy kontakt s návštevníkmi, od ktorých bol oddelený prepážkou a mohol s nimi hovoriť iba cez telefón. Dĺžka návštev bola kratšia než tá, na ktorú mali právo odsúdení.

44. Počas trvania väzby mohol sťažovateľ počúvať iba rozhlasové programy na dvoch stanicích vybratých správou väznice, jednej verejnej a jednej súkromnej, ktoré sa striedali obdeň a boli dostupné cez vnútorný káblový systém. Sledovať televíziu mu nebolo umožnené vôbec. Sťažovateľ trval na tom, že na rozdiel od neho odsúdení mohli sledovať televíziu každý deň v miestnostiach zriadených na tento účel a mať súkromný rádiový prijímač vo svojich celách, na ktorom si mohli zvoliť vysielenie, ktoré chceli počúvať. Navyše počas väzby sa sťažovateľ nemohol zúčastňovať na rôznych športových aktivitách, navštevovať kultúrne udalosti a pracovať v rôznych voľnočasových skupinách, ktoré boli dostupné pre odsúdených.

45. Podľa názoru sťažovateľa neexistovalo odôvodnenie pre uloženie tohto typu obmedzení jemu ako osobe umiestnenej do väzby počas trestného konania pred vynesením konečného verdiktu. Konkrétne tvrdil, že

osoby vo väzbe v jeho pozícii neboli uznané vinnými a preto nemali byť v horšej situácii ako odsúdení. Uložené obmedzenia sa týkali mnohých aspektov, ktoré neboli pre riadny priebeh trestného konania relevantné a boli mu uložené počas celej dĺžky väzby, konkrétne po dobu presahujúcu štyri roky.

2. *Vláda*

46. *Vláda* tvrdila, že situácia, na ktorú sťažovateľ odkázal vo svojom posúdení, že bol v horšej pozícii v porovnaní s odsúdenými, nebola relevantne rovnaká. Účel väzby počas trestného konania a účel trestu odňatia slobody je odlišný. Ten prvý má za cieľ zaistiť dosiahnuteľnosť obvinenej osoby na účely trestného konania a jeho nerušený priebeh. Ten druhý predstavuje najzávažnejšiu formu trestu v systéme trestného práva. Akýkoľvek rozdiel v týchto dvoch režimoch, ktorý bol v každom ohľade odôvodnený, vyplýval z rozdielu v relevantných zákonoch. Sťažovateľ nebol diskriminovaný v rozpore s článkom 14 Dohovoru.

47. Zákon účinný v relevantnom čase neobsahoval žiadne ustanovenia, ktoré by upravovali možnosť osôb vo väzbe sledovať televízne programy, či už spoločne alebo individuálne vo svojich celách. V roku 2003 pokyn vydaný Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže umožnil používanie vlastných televízorov obvinenými vo väzbe v ich celách na vlastné náklady a tam, kde to bolo technicky možné. *Vláda* uznala, že z prevádzkových dôvodov nebolo možné v budove, kde bol sťažovateľ vo väzbe umiestnený, používať svoj vlastný televízor.

V relevantnom čase bolo odsúdeným umožnené sledovať televíziu v súlade s vyhláškou č. 125/1994 Z.z. vo väzenskej spoločenskej miestnosti.

48. Nakoniec *vláda* tvrdila, že v každom ohľade boli všetky obmedzenia uložené sťažovateľovi štandardné a slúžili výlučne záujmom udržiavania poriadku a riadneho chodu väznice. Tvrdila, že jednotlivci umiestnený do väzby počas trestného konania museli očakávať určité obmedzenia svojich práv. Všetky obmedzenia uložené sťažovateľovi boli v súlade s relevantným právom a nemôžu byť považované za diskriminačné.

B. Posúdenie Súdom

49. Nakoľko podstatou sťažovateľových námietok je namietaný neodôvodnený rozdiel v zaobchádzaní medzi ním ako osobou vo väzbe a odsúdenými vykonávajúcimi si svoj trest odňatia slobody, Súd považuje za vhodné zaoberať sa nimi najprv z pohľadu článku 14 v spojení s článkom 8, a potom podľa samotného článku 8.

1. Namietané porušenie článku 14 v spojení s článkom 8

50. Súd znova pripomína, že článok 14 Dohovoru chráni jednotlivcov v rovnakých situáciách pred odlišným zaobchádzaním bez odôvodnenia pri požívaní svojich práv a slobôd podľa Dohovoru. Toto ustanovenie neexistuje nezávisle, nakoľko má účinnosť iba v súvislosti s právami a slobodami zaručenými ostatnými hmotnými ustanoveniami Dohovoru a jeho protokolov. Akokoľvek, aplikácia článku 14 vopred nepredpokladá porušenie takýchto ustanovení a v tomto ohľade je autonómny. Aby bol článok 14 aplikovateľný, postačuje, aby skutkové okolnosti prípadu spadali do rámca iného hmotného ustanovenia Dohovoru alebo jeho protokolov (pozri *Sidabras a Džiautas proti Lotyšsku*, č. 55480/00 a 59330/00, ods. 38, ECHR 2004-VIII).

51. Súd preto musí zistiť, či skutkové okolnosti prípadu spadajú do rámca článku 8, či bol rozdiel v zaobchádzaní so sťažovateľom a ak áno, či toto rozdielne zaobchádzanie bolo zlučiteľné s článkom 14 Dohovoru.

(a) Či skutkové okolnosti spadajú do rámca prípadu podľa článku 8 Dohovoru

52. Súd skonštatoval, že väzba, rovnako ako akékoľvek iné opatrenie pozbavujúce osobu jej slobody, spôsobuje prirodzené obmedzenia súkromného a rodinného života. Obmedzenia ako obmedzenie počtu rodinných návštev a dohľad nad týmito návštevami predstavujú zásah do práv osôb vo väzbe podľa článku 8 Dohovoru, ale sami osebe nie sú porušením tohto článku (pozri okrem iného *Bogusław Krawczak proti Poľsku*, č. 24205/06, ods. 107-108, 31. mája 2011, a *Moiseyev proti Rusku*, č. 62936/00, ods. 207-208, 9. októbra 2008).

53. Skutočnosť, že sťažovateľ nemohol sledovať televízne programy vo väzbe sa môže za určitých okolností týkať jeho súkromného života tak, ako je chránený článkom 8 Dohovoru, ktorý zahŕňa právo na udržanie vzťahov s vonkajším svetom a taktiež právo na osobný rozvoj (pozri *Uzun proti Nemecku*, č. 35623/05, ods. 43, 2. septembra 2010). Takáto činnosť môže byť taktiež považovaná za dôležitú pre zachovanie duševnej stability osoby, ktorá bola ako sťažovateľ vzatá do väzby na dlhšiu dobu. Súd taktiež uviedol, že zachovanie duševnej stability je nepostrádateľnou predbežnou podmienkou účinného požívania práva na rešpektovanie súkromného života jednotlivca (pozri, *mutatis mutandis*, *Dolenec proti Chorvátsku*, č. 25282/06, ods. 57, 26. novembra 2009). Akokoľvek, vyššie uvedené zistenia neznamenajú, že nedostatok prístupu k televíznemu vysielaniu vo väznici je sám osebe v rozpore s článkom 8 Dohovoru.

54. Súd teda prijíma, že spomedzi skutočností namietaných sťažovateľom a spadajúcich do rámca predmetnej sťažnosti, tak ako bolo o nej rozhodnuté rozhodnutím o prijateľnosti (pozri tiež vyššie odsek 39), tie skutočnosti, ktoré sa týkajú rodinných návštev a namietaného nedostatku prístupu k televíznemu vysielaniu, zasiahli do jeho práv podľa článku 8

Dohovoru na rešpektovanie súkromného a rodinného života. V súlade s rozhodnutím Súdu o prijateľnosti, zásah a namietané diskriminačné zaobchádzanie so sťažovateľom bude v tomto ohľade preskúmané výlučne v tom rozsahu, v akom vyplynulo zo zákonov aplikovateľných v relevantnom čase.

(b) Či sťažovateľ mal „iný status“ a či jeho postavenie bolo analogické s odsúdenými osobami

55. Pozícia osoby umiestnej do väzby môže byť považovaná za takú, ktorá stavia jednotlivca do odlišnej právnej situácie, ktorá aj keď môže byť nariadená nedobrovoľne a všeobecne na určitú dobu, je nerozviazateľne spätá s osobnými okolnosťami a existenciou jednotlivca. Súd preto vyslovil, a toto nebolo sporné medzi stranami, že skutočnosťou, že bol vo väzbe, sťažovateľ spadá do pojmu „iný status“ v zmysle článku 14 Dohovoru (pozri, *mutatis mutandis*, *Shelley proti Spojenému Kráľovstvu* (rozh.), č. 23800/06, 4. januára 2008, a *Clift proti Spojenému Kráľovstvu*, č. 7205/07, ods. 55-63, 13. júla 2010).

56. Aby vec spadala do rámca článku 14, musí existovať rozdiel v zaobchádzaní s osobami v analogických alebo približne rovnakých situáciách (pozri *D.H. a ďalší proti Českej republike* [GC], č. 57325/00, ods. 175, ECHR 2007–IV). Požiadavka na preukázanie „analogickej pozície“ nevyžaduje, aby porovnávané skupiny boli identické. Skutočnosť, že situácia sťažovateľa nie je úplne analogická so situáciou odsúdených, a že existujú rozdiely medzi rôznymi skupinami, založené na účele ich pozbavenia slobody, nevyklučuje aplikáciu článku 14. Musí byť preukázané, že s ohľadom na konkrétnu povahu jeho sťažnosti bolo so sťažovateľom v približne rovnakej situácii zaobchádzané odlišne v porovnaní s inými osobami (pozri *Clift*, vyššie citovaný, ods. 66).

57. Preskúmané sťažnosti sťažovateľa sa týkajú zákonných ustanovení upravujúcich jeho práva na návštevy a nedostatok prístupu k televíznym programom vo väznici. Týkajú sa teda otázok, ktoré sú relevantné pre všetky osoby umiestnené vo väznici, nakoľko určujú rámec obmedzení ich súkromného a rodinného života, inherentných pri pozbavení slobody, bez ohľadu na dôvod, na ktorom sú založené.

58. Súd preto konštatuje, že čo sa týka predmetných skutočností, sťažovateľ môže tvrdiť, že je v približne rovnakej situácii v porovnaní s odsúdenými osobami.

(c) Či rozdiel v zaobchádzaní bol objektívne odôvodnený

14. Rozdiel v zaobchádzaní je diskriminačný, ak nie je objektívne a rozumne odôvodnený, inými slovami, ak nesleduje legitímny cieľ alebo ak nie je primeraný vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom. Zmluvné štáty majú voľnú úvahu pri posudzovaní, či a do akého rozsahu ospravedlňujú odlišné zaobchádzanie rozdiely v inak

podobných situáciách. Rámec tejto voľnej úvahy sa bude líšiť v závislosti od okolností, podstaty a pozadia prípadu. Súd akceptoval, že principiálne široká miera voľnej úvahy sa aplikuje v prípadoch väzňov a politiky ukladania trestov (pozri vyššie citovaný *Clift*, ods. 73, s ďalšími odkazmi).

150. Čo sa týka skutkových okolností predmetného prípadu, Súd poznamenáva, že sťažovateľ bol vo väzbe počas trestného konania od 1. septembra 2001 do 9. februára 2006. Počas tohto obdobia sa jeho väzba riadila zákonom o výkone väzby z roku 1993. Podľa § 10 ods. 1 a 5 všetky obvinené osoby vo väzbe mali počas trestného konania právo na prijatie návštevy raz za mesiac, a to v trvaní najmenej 30 minút. Návštevy sa uskutočňovali bez priameho kontaktu medzi obvineným a návštevníkom. Ďalšie opatrenia boli v právomoci riaditeľa väznice (pozri vyššie odsek 15). Akokoľvek, z predložených dokumentov nevyplýva, že by takéto opatrenia boli vo všeobecnosti, alebo konkrétne vo vzťahu k sťažovateľovi, často realizované.

61. V tom istom období bolo zákonné trvanie návštev odsúdených určené na minimálne dve hodiny. Od 1. septembra 2001 do 31. decembra 2005 sa frekvencia návštev, na ktorú mali odsúdení nárok, posudzovala podľa stupňa nápravno-výchovnej skupiny. Návštevy odsúdených ich blízkymi priateľmi a/alebo príbuznými boli umožnené najmenej raz za dva týždne pre odsúdených v najnižšej nápravno-výchovnej skupine a v týchto prípadoch bol umožnený priamy kontakt medzi návštevníkmi a odsúdeným. V prípade väzňov vo vyšších nápravno-výchovných skupinách sa návštevy uskutočňovali pod dohľadom väzenského dozorca a nebol umožnený priamy kontakt medzi odsúdeným a návštevníkom. Od 1. januára 2006 zákon o výkone trestu odňatia slobody z roku 2005 umožnil odsúdeným stretnúť sa s návštevou najmenej raz za mesiac na dve hodiny (pozri vyššie odseky 21 a 22).

62. Teda, v relevantnom čase bola dĺžka návštev osôb vo väzbe, ako bol aj sťažovateľ, podstatne kratšia (tridsať minút) ako tá, ktorú zákon umožnil vo vzťahu k odsúdeným.

Navyše počas podstatnej časti relevantného obdobia bola frekvencia návštev a typ kontaktu odsúdených rozlíšená podľa stupňa nápravno-výchovnej skupiny, v ktorej boli umiestnení. Konkrétne, vo väzniciach s najnižším stupňom ochrany sa návštevy uskutočňovali podľa zákona o výkone trestu odňatia slobody z roku 1965 najmenej raz a dva týždne a bol umožnený priamy kontakt medzi odsúdeným a jeho návštevníkom. Obmedzenia návštevnych práv osôb vo väzbe boli aplikované všeobecne, bez ohľadu na dôvod ich väzby a posúdenie bezpečnosti v tomto ohľade.

63. Podľa § 2 ods. 1 zákona o výkone väzby z roku 1993 práva obvinených počas výkonu väzby bolo možné obmedzovať len spôsobom, ktorý vyplýval z účelu väzby, zaistenia bezpečnosti osôb a zabezpečenia ochrany majetku a poriadku v miestach, v ktorých sa väzba vykonávala.

Odsek 2 umožňoval obmedziť odsúdeným vo výkone len tie práva, ktoré sa vzhľadom na výkon väzby nemohli uplatniť.

64. Podľa názoru Súdu ani vyššie uvedené ustanovenia, ani argumenty predložené vládou, neposkytli objektívne a primerané zdôvodnenie pre obmedzenie návštevných práv osôb vo výkone väzby – ktoré sú považované za nevinné, kým sa nedokáže ich vina (pozri vyššie odsek 14) – vo väčšom rozsahu ako práva odsúdených, vo vzťahu k vyššie uvedenému a všeobecným spôsobom. Úpravu návštev na mieste kritizoval aj CPT vo svojich správach o návštevách Slovenska, ktoré sa uskutočnili v rokoch 1995, 2000 a 2005 (pozri vyššie odseky 35 a 36).

65. Čo sa týka nemožnosti mať priamy kontakt s návštevníkmi, Súd znovu pripomína, že v inom prípade skonštatoval, že osoba vo väzbe, ktorá bola fyzicky oddelená od svojich návštevníkov počas svojej väzby, ktorá trvala tri a pol roka pri absencii akejkoľvek preukázateľnej potreby ako napríklad z dôvodu bezpečnosti, nebola odôvodnená podľa druhého odseku článku (pozri vyššie citovaný *Moiseyev*, ods. 258-259). Ďalej poznamenáva, že okrem výnimky, ktorá bola v právomoci riaditeľa väznice, zákon účinný v relevantnom čase neopravňoval osoby vo väzbe, aby mali priamy kontakt so svojimi návštevníkmi bez ohľadu na konkrétnu situáciu.

66. Súd súhlasí s názorom vyjadreným v správe zo 6. decembra 2001 o návšteve CPT na Slovensku, podľa ktorého v určitých prípadoch môžu byť z dôvodov bezpečnosti alebo ochrany legitímnych záujmov vyšetrovania určitým spôsobom obmedzené návštevné práva osôb vo väzbe (pozri vyššie odsek 35 a taktiež *Vlasov proti Rusku*, č. 78146/01, ods. 123, s ďalšími odkazmi). Akokoľvek, tento cieľ možno dosiahnuť inými prostriedkami, ktoré sa nedotýkajú všetkých osôb vo väzbe bez ohľadu na to, či sú tieto opatrenia skutočne potrebné, ako napríklad ustanovenie rôznych kategórií výkonu väzby alebo konkrétne obmedzenia, ktoré môžu byť vyžadované na základe skutkových okolností konkrétneho prípadu.

67. Vyššie uvedený postoj je taktiež v súlade s relevantnými medzinárodnými dokumentmi. Teda, článok 10 ods. 2 písm. a) Medzinárodného dohovoru o občianskych a politických právach *inter alia* vyžaduje, aby obvinená osoba bola okrem výnimočných okolností predmetom osobitného zaobchádzania primeraného jej postaveniu ako neodsúdenej osoby, ktorá požíva právo na prezumpciu neviny (pozri vyššie odseky 29 a 30).

Európske väzenské pravidlá z roku 1987 stanovili, že neodsúdené osoby, o ktorých sa predpokladá že sú nevinné, až kým sa nedokáže ich vina, by mali byť podrobené iba takým obmedzeniam ktoré sú nevyhnutné pre trestné konanie a bezpečnosť inštitúcie (pozri vyššie odsek 32).

Nakoniec, Európske väzenské pravidlá z roku 2006, ktoré boli prijaté krátko pred tým, ako sťažovateľovi väzba skončila, konkrétne ustanovujú, že pokiaľ neexistuje špecifický dôvod, neodsúdené osoby by mali prijímať návštevy a malo by im umožnené komunikovať s rodinou a ďalšími

osobami rovnakým spôsobom ako odsúdeným osobám. Navyše, existuje možnosť ďalších návštev a ďalšie formy komunikácie (pozri vyššie odsek 34).

68. Súd konštatuje, že následná legislatíva, konkrétne zákon o výkone väzby z roku 2006, rozšírila návštevne práva osôb vo väzbe a umožnila rozlišovanie medzi nimi s ohľadom na zabezpečenie, aby uložené obmedzenia zodpovedali objektívnej potrebe (pozri vyššie odsek 17). Akokoľvek, táto zmena nemôže ovplyvniť postoj v predmetnom prípade.

69. S ohľadom na vyššie uvedené Súd prijíma záver, že sťažovateľove obmedzenia návštev jeho rodinných príslušníkov počas väzby predstavovali neprimerané opatrenie, v rozpore s jeho právami podľa článku 14 v spojení s článkom 8 Dohovoru.

70. Čo sa týka nedostatku prístupu k televíznemu vysielaniu, zákon ktorý upravoval väzbu v relevantnom čase nezakotvoval takúto možnosť. Naproti tomu v čase, keď bol sťažovateľ vo väzbe, odsúdené osoby mali právo a bolo im umožnené spoločne sledovať televízne programy v špeciálnych izbách vo väznici (pozri vyššie odseky 26, 27 a 47).

161. Pri absencii relevantných argumentov zo strany vlády Súd nezistil žiadne objektívne ospravedlnenie pre takýto rozdiel v zaobchádzaní medzi osobami vo väzbe a odsúdenými. Prikladá váhu skutočnosti, že možnosť sledovať televízne vysielanie sa pokladá za časť kultúrnych a vzdelávacích aktivít organizovaných pre odsúdených, zatiaľ čo osobám vo väzbe takáto aktivita podľa zákona účinného v relevantnom čase umožnené neboli. Toto taktiež kritizoval CPT.

72. Je pravdou, že generálne riaditeľstvo vydalo v roku 2003 metodický pokyn, ktorý umožnil osobám pozbaveným slobody, aby mali v celách svoj vlastný televízny prijímač. Toto však nemôže ovplyvniť postoj Súdu v predmetnom prípade, nakoľko táto možnosť bola dostupná iba pre osoby, ktoré si mohli dovoliť uhrádzať náklady s tým spojené a v každom prípade to ani nebolo technicky možné vo väzenskom krídle, v ktorom bol umiestnený sťažovateľ.

73. Preto teda bol porušený článok 14 Dohovoru v spojení s článkom 8 Dohovoru.

2. Namietané porušenie článku 8 Dohovoru

74. Súd má za to, že nakoľko skonštatoval porušenie článku 14 Dohovoru v spojení s článkom 8, nie je potrebné samostatne preskúmať, či došlo aj k porušeniu článku 8.

II. NAMIETANÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1

17. Sťažovateľ tvrdil, že pri prijímaní peňazí od svojej rodiny bol povinný použiť polovicu sumy na zaplatenie svojho dlhu voči štátu. Odmietnutie zaplatiť sumu by viedlo k pozastaveniu jeho práva na nákup

zeleniny a ďalších vecí vo väzenskom obchode. Odvolal sa na článok 1 Protokolu č. 1, ktorý ustanovuje nasledovne:

„Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.”

76. Sťažovateľ tvrdil, že bol vo väzení niekoľko rokov a nemal žiaden príjem. Jediný spôsob, ktorým mohol získať peniaze na zaplatenie ďalšieho jedla, osobných vecí, korešpondencie, liekov a tak ďalej, bolo požiadať členov rodiny o pomoc. Akokoľvek, mal povinnosť použiť polovicu peňazí, ktoré obdržal od svojej rodiny, aby zaplatil svoj dlh štátu. Ak by neuhradil časť tohto dlhu raz za mesiac, nebolo by mu umožnené nakupovať zeleninu a ovocie a ďalšie veci vo väzenskom obchode.

77. Celkovo, berúc do úvahy sumu peňazí, ktorú obdržal od svojej rodiny a povinnosť použiť polovicu sumy na zaplatenie dlhu voči štátu, tvrdil, že mu zostávala suma 7 až 15 EUR na mesiac, ktorú mohol použiť vo väzenskom obchode. Taktiež tvrdil, že množstvo jedla poskytnuté vo väznici bolo úbohé a že väzni si preto museli dokupovávať jedlo. Obmedzenia stanovené zákonom nespĺnili požiadavku proporcionality, nakoľko nebola spravodlivá rovnováha medzi všeobecným záujmom spoločnosti a jeho základnými právami. V dôsledku toho na neho legislatíva uvalila neprimerané bremeno.

78. Vláda tvrdila, že relevantná legislatívna úprava používania peňazí väzňov bola zlučiteľná s požiadavkami článku 1 Protokolu č. 1. Tvrdila, že toto ustanovenie nenarušilo právo štátov prijímať také zákony, aké považujú za nevyhnutné na kontrolu použitia majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo na zabezpečenie platenia daní a iných poplatkov alebo pokút.

79. Účelom relevantnej právnej úpravy bolo zaistiť, aby väzni platili svoje dlhy. Sťažovateľ mal právo používať svoje peniaze, iba ak splnil zákonné podmienky. Konkrétnejšie, v predchádzajúcom kalendárnom mesiaci musel zaplatiť najmenej takú istú sumu zo svojho dlhu správe väznice alebo iným orávneným osobám, akú si želal minúť. Aj napriek tomu, ak jednotlivец nespĺnil tieto podmienky, riaditeľ väznice mal právo udeliť tomuto jednotlivcovi právo použiť svoje peniaze na nákup liekov, nevyhnutých hygienických potrieb alebo na zaplatenie daní alebo poplatkov.

80. Aj keď takáto úprava zasahovala do práva väzňov slobodne nakladať so svojimi peniazmi, nepredstavovala neprimeraný zásah, pretože väzňom bolo poskytované jedlo, oblečenie a ďalšie predmety a služby. Pri používaní

dodatočných finančných zdrojov si pre seba väzni zabezpečovali nadštandardné podmienky.

81. Súd znova pripomína, že článok 1 Protokolu č. 1 zaručuje právo na majetok. Akýkoľvek zásah do tohto práva musí byť v súlade s princípom zákonnosti a sledovať legitímny cieľ prostriedkami použitými primerane k sledovanému cieľu (pre zhrnutie relevantných princípov pozri napríklad *Metalco Bt. proti Maďarsku*, č. 34976/05, ods. 16, 1. februára 2011, s ďalšími odkazmi).

182. V predmetnom prípade bolo sťažovateľovi umožnené použiť svoje peniaze na väzenskom účte, aby si kupoval doplnkové jedlo a ďalšie produkty vo väzenskom obchode, iba ak použil najmenej takú istú sumu na úhradu svojich registrovaných dlhov. Preto teda existoval zásah do sťažovateľovho práva podľa článku 1 Protokolu č. 1 na pokojné užívanie jeho majetku.

83. Tento zásah mal právny základ, konkrétne § 12a zákona o výkone väzby z roku 1993 a po sťažovateľovom odsúdení § 28 zákona o výkone trestu odňatia slobody z roku 2005 (pozri vyššie odseky 16 a 23). Úhrada dlhov nepochybne spadala pod všeobecný záujem tak, ako je upravený v článku 1 Protokolu č. 1.

84. Čo sa týka požiadavky primeraného vzťahu proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, Súd uznal, že zmluvné štáty požívajú širokú mieru voľnej úvahy s ohľadom na výber prostriedkov na úhradu dlhov a taktiež s ohľadom na uistenie, či následky takejto úhrady sú odôvodnené vo všeobecnom záujme na účely dosiahnutia cieľu. Súd rešpektuje rozsudok štátneho orgánu o tom, čo je vo všeobecnom záujme, okrem prípadu ak je tento rozsudok zjavne bez primeraného odôvodnenia (pozri *Benet Czech, spol. s r.o. proti Českej republike*, č. 31555/05, ods. 30 a 35, 21. októbra 2010, s ďalšími odkazmi).

85. Súd poznamenáva, že sporný zásah obmedzil, ale nepozbavil sťažovateľa možnosti použiť peniaze zo svojho účtu vo väznici na nákup doplnkového jedla a ďalších vecí vo väzenskom obchode.

Ďalej poznamenáva, že aj keď jednotlivec nespĺňa požiadavku používania ekvivalentnej sumy na úhradu časti svojho dlhu, takejto osobe sa umožní použiť svoje peniaze na nákup liekov, nevyhnutných hygienických potrieb, potrieb nevyhnutných na vedenie korešpondencie alebo na platenie daní alebo poplatkov. Z predložených dokumentov nevyplýva, že by sťažovateľovi nebolo umožnené použiť svoje peniaze na tento účel bez ohľadu na to, či uhradil alebo neuhradil časť svojho dlhu.

86. S ohľadom na informácie, ktoré má k dispozícii a berúc do úvahy širokú mieru voľnej úvahy, ktorú majú zmluvné štáty v podobných prípadoch, Súd konštatuje, že namietaný zásah nebol neprimeraný k sledovanému cieľu.

87. Preto teda článok 1 Protokolu č. 1 nebol porušený.

III. NAMIETANÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 13 DOHOVORU

88. Sťažovateľ namietal, že nemal k dispozícii žiadny účinný prostriedok nápravy vo vzťahu k vyššie uvedeným sťažnostiam. Odvolal sa na článok 13 Dohovoru, ktorý znie:

„Každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.”

89. Súd poznamenáva, že vyhlásil za prijateľnú a preskúmal sťažnosť sťažovateľa podľa hmotnoprávných ustanovení Dohovoru iba v tom rozsahu, v akom sa namietané porušenie týkalo namietaných nedostatkov v relevantných zákonoch.

90. Akokoľvek, článok 13 nemôže byť vykladaný v tom zmysle, že vyžaduje prostriedok nápravy voči podobe vnútroštátneho práva (pozri *Iordachi a ďalší proti Moldavsku*, č. 25198/02, ods. 56, 10. februára 2009).

91. Za týchto okolností Súd nezistil žiadne porušenie článku 13 Dohovoru.

IV. APLIKÁCIA ČLÁNKU 41 DOHOVORU

92. Článok 41 Dohovoru ustanovuje:

„Ak Súd dospeje k záveru, že došlo k porušeniu Dohovoru alebo jeho protokolov a v prípade, že vnútroštátne právo dotknutej Vysokej zmluvnej strany umožňuje len čiastočnú nápravu, Súd prizná v prípade potreby poškodenej strane spravodlivé zadosťučinenie.”

A. Škoda

93. Sťažovateľ požadoval 50 000 EUR ako náhradu nemajetkovej ujmy.

94. Vláda považovala tento nárok za prehnaný.

95. Súd, urobiac svoj odhad na spravodlivom základe, má za vhodné priznať sťažovateľovi 9 000 EUR vo vzťahu k nemajetkovej ujme.

B. Výdavky a náklady

96. Sťažovateľ požadoval 500 EUR ako náhradu vreckových výdavkov, ktoré vynaložil na svoje pokusy obdržať náhradu pred vnútroštátnymi orgánmi a Súdom. Ďalej požadoval 3 900 EUR ako náhradu nákladov za právne zastupovanie pred Súdom, ako aj 920 EUR ako náhradu za preklad stanovísk a ďalšie výdavky vynaložené jeho právnym zástupcom.

97. Vláda tvrdila, že akákoľvek náhrada by mala korešpondovať s princípmi zakotvenými v judikatúre Súdu.

98. Súd znova pripomína, že náhrada výdavkov a nákladov nebude podľa článku 41 priznaná, ak nie je preukázané, že tieto boli skutočne a nevyhnutne vynaložené a čo do výšky boli primerané (pozri *Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku*, č. 38224/03, ods. 109, ECHR 2010-..., s ďalšími odkazmi).

99. Berúc do úvahy informácie, ktoré má k dispozícii a vyššie uvedené kritériá a poznamenajúc, že sťažovateľovi bola udelená právna pomoc podľa schémy právnej pomoci Rady Európy, Súd má za primerané priznať sťažovateľovi dodatočnú sumu 600 EUR ako náhradu výdavkov a nákladov, spolu s akoukoľvek daňou, ktorá môže byť sťažovateľovi vyrubená z tejto sumy.

C. Úroky z omeškania

100. Súd považuje za primerané, aby úroky z omeškania vychádzali z minimálnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky, zvýšenej o tri percentá.

Z TÝCHTO DÔVODOV, SÚD JEDNOMYSELNE

1. *Rozhoduje*, že bol porušený článok 14 v spojení s článkom 8 Dohovoru;
2. *Rozhoduje*, že nie je potrebné preskúmať, či bol porušený článok 8 Dohovoru samostatne;
3. *Rozhoduje*, že článok 13 Dohovoru nebol porušený;
4. *Rozhoduje*, že článok 1 Protokolu č. 1 nebol porušený;
5. *Rozhoduje*
 - (a) že dotknutý štát je povinný zaplatiť sťažovateľovi do troch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku v súlade s článkom 44 ods. 2 nasledovné sumy:
 - (i) 9 000 EUR (deväťtisíc eur) z titulu nemajetkovej ujmy, spolu s akoukoľvek daňou, ktorá môže byť vyrubená;
 - (ii) 600 EUR (šesťsto eur) z titulu výdavkov a nákladov, spolu s akoukoľvek daňou, ktorá môže byť vyrubená
 - (b) že od uplynutia vyššie uvedených troch mesiacov až do vyplatenia budú k uvedenej sume pripočítané úroky z omeškania vo výške zodpovedajúcej minimálnej úrokovej sadzbe Európskej centrálnej banky počas obdobia omeškania zvýšenej o tri percentá;

6. *Zamieta* zvyšok sťažovateľových nárokov na spravodlivé zadosťučinenie.

Vyhotovené v anglickom jazyku a písomne oznámené 13. decembra 2011 podľa pravidla 77 ods. 2 a 3 Rokovacieho poriadku Súdu.

Santiago Quesada
tajomník

Josep Casadevall
predseda

V súlade s článkom 45 ods. 2 Dohovoru a pravidla 74 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdu je k tomuto rozsudku pripojený odlišný názor sudcov Gyulumyana a Tsotsoriu.

J.C.M.
S.Q.

SPOLOČNÝ NESÚHLASNÝ NÁZOR SUDCOV GYULUMYANA A TSOTSORIU

Podobne ako väčšina sme zahlasovali za konštatovanie porušenia článku 14 Dohovoru v spojení s článkom 8 Dohovoru za konkrétnych skutkových okolností tohto prípadu. Akokoľvek, radi by sme s patričnou úctou vyjadrili svoj odlišný názor na určité body rozsudku, o ktorých veríme, že sú kľúčovými pre formovanie judikatúry Súdu týkajúcej sa práv osôb vo výkone väzby. Z tohto pohľadu môže rozsudok presahovať hranice právneho systému žalovaného štátu a mať dopad na všetky zmluvné štáty.

V predmetnom prípade sťažovateľ založil svoje námietky na článkoch 8 a 14 Dohovoru a tvrdil, že ako osobe vo výkone väzby mu boli práva obmedzené vo väčšom rozsahu ako odsúdeným osobám (pozri odseky 38-39 a 42 rozsudku).

Všimame si tendenciu väčšej ochrany práv osôb vo väzbe, ktorá je primerane naznačená v relevantných častiach rozsudku. Najdôležitejšie prvky môžeme zhrnúť nasledovne:

- pri rozhodovaní o vhodnom režime osôb vo väzbe by mala vláda vziať do úvahy skutočnosť, že požívajú právo na prezumpciu nevinoty;
- pokiaľ súdny orgán neuloží konkrétne časovo a obsahovo vymedzené obmedzenie, osoby vo väzbe by mali požívať prinajmenšom rovnaké práva ako odsúdení;
- uložené obmedzenia musia byť nevyhnutné v záujme výkonu spravodlivosti alebo z dôvodu bezpečnosti ústavu na výkon väzby.

Berúc do úvahy vyššie uvedené prvky, vyvstáva kľúčová otázka, či osoby vo výkone väzby a odsúdení by mali požívať rovnaké práva, a teda článok 14 Dohovoru je aplikovateľný. Tu odkazujeme na nasledovné skutočnosti prípadu: sťažovateľ bol vo väzbe viac ako štyri roky (pozri odseky 7 a 60). Táto neobvykle dlhá doba robí tento prípad špecifickým vo vzťahu k bežným prípadom, ktoré sa týkajú práv osôb vo väzbe a odsúdených, nakoľko väzba bežne trvá podstatne kratšiu dobu (pozri odsek 55). Táto konkrétna okolnosť prípadu, konkrétne dlhá doba väzby, nebola nepovšimnutá a bola zdôraznená v rozsudku v odseku 53. Preto pochybujeme o tom, že práva osôb vo väzbe a práva odsúdených môžu byť rovnaké za každých okolností.

Po tomto konštatovaní nemáme ťažkosti so súhlasom s väčšinou, že predmetný prípad spadá do rámca článku 14 Dohovoru, nakoľko žalovaná vláda taktiež prijala argument, že sťažovateľ ako osoba vo väzbe mala „iný status“ v zmysle článku 14. Akokoľvek, máme problém s plným stotožnením sa s hlavným argumentum väčšiny, ktorým odôvodňuje aplikovateľnosť článku 14 Dohovoru na predmetný prípad.

V tomto ohľade väčšina skonštatovala:

„57. Preskúmané sťažnosti sťažovateľa sa týkajú zákonných ustanovení upravujúcich jeho práva na návštevy a nedostatok prístupu k televíznym programom vo väznici. **Týkajú sa teda otázok, ktoré sú relevantné pre všetky osoby umiestnené vo väznici, nakoľko určujú rámec obmedzení ich súkromného a rodinného života, inherentných pri pozbavení slobody, bez ohľadu na dôvod, na ktorom sú založené.**” (zýraznenie je pridané)

Vyššie citovaný odsek a celkový duch rozsudku (pozri napríklad odsek 67) nás privádzajú k záveru, že väčšina prinajmenšom implicitne podporila myšlienku, aby postavenie osôb vo väzbe a postavenie odsúdených bolo rovnaké. Myslíme si, že účinok rozsudku, tak ako teraz znie, môže presahovať hranice skutkových okolností tohto prípadu bez ohľadu na predpoklady legitímneho obmedzenia práv; nie je isté, že jeho dosah bude obmedzený na práva mať rodinnú návštevu a prístup k televízii, ktoré predstavovali predmet námietok v podstate sťažnosti. Obávame sa, že vo svetle zriedkavej judikatúry týkajúcej sa kumulovanej aplikácie článkov 8 a 14 Dohovoru v oblasti väzenských pravidiel nebola dôležitosť predmetného prípadu primerane posúdená a dôkladne zvážená.

Sme však prinútení povedať, že napriek tomuto nešťastnému nesúhlasu s väčšinou plne podporujeme odôvodnenie rozsudku, že práva osôb vo väzbe by mali byť ďalej posilňované, aj keď bez predsudkov k legitímnym zájmom trestného konania a bezpečnosti dotknutej inštitúcie. Rámec voľnej úvahy, ktorú zmluvné štáty požívajú v trestnej politike by mala byť rovnako rešpektovaná, tak ako to znovu zdôraznila aj väčšina (pozri odsek 59).

Predmetný rozsudok, ako teraz znie, neosvetľuje niektoré veľmi zložité otázky v trestnej politike, ktoré sú rovnako dôležité a relevantné pre zmluvné štáty. Nejednoznačnosť argumentov v rozsudku môže premeniť nepochybne dobré úmysly Súdu v niečo nezamýšľané. Preskúmané sťažnosti sťažovateľa sa týkajú zákonných ustanovení upravujúcich jeho práva na návštevy a nedostatok prístupu k televíznym programom vo väznici.